

Programma Verrijkende Landbouw

Een programma dat samen werkt

Het Programma Verrijkende Landbouw is het startpunt voor een brede maatschappelijke samenwerking om een nieuw/aangepast economisch rendabel landbouwsysteem te introduceren. Een systeem dat ten opzichte van het huidige systeem een positief effect heeft op bodemgebruik en in verlengde daarvan op de bodemkwaliteit, ten behoeve van gezonde gewassen en gezonde mensen.

Het programma wordt ontwikkeld door een samenwerkingsverband van Royal HaskoningDHV (penvoerder), Aequator, De Coöperatieve Samenleving, Wij.Land, Kadaster en ReBuiT en wordt financieel mogelijk gemaakt door het Uitvoeringsprogramma van het Convenant Bodem en Ondergrond van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het programma zoekt naar verbreding en verbinding met partners die ook willen werken aan een verrijkende landbouw.

Naar een verrijkend landbouwsysteem: systeem-B

In haar nieuwe Landbouwvisie erkent minister Carola Schouten dat “de manier waarop we nu ons voedsel produceren steeds verder uit balans raakt”. Het vraagstuk is urgent: “Het mag niet langer zo zijn dat de landbouw en natuur tegenover elkaar staan en dat landbouw biodiversiteit onder druk zet. “Wat nodig is, is verstrekkend: “een structurele verandering in de positie van de primaire sector in de samenleving”.

De vaststelling in deze landbouwvisie dat er fundamenteel iets moet veranderen in het landbouw- en voedselsysteem, omarmen wij. We zien er bovendien voldoende ‘haakjes’ in voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk en economisch én ecologisch renderend systeem. Een landbouwsysteem dat vanaf de bodem gezond is, dat gezonde voedselproducten voortbrengt voor gezonde mensen en dat ook financieel gezond kan zijn. Dat alternatief is wat we in ons projectvoorstel het ‘systeem-B’ van Verrijkende Landbouw noemen (of kortweg “systeem-B”). Hoe systeem-B eruit zal zien, weten we nog niet precies. Maar we zien overall om ons heen de initiatieven en experimenten van “koplopers” die waardevolle kennis ontwikkelen en elementen aanbrengen van wat in samenhang zal kunnen groeien naar dat nieuwe systeem. Binnen systeem-B geven wij ‘land’, ‘mens’ en ‘waarde’ op een nieuwe manier centraal. We zetten in op een open dialoog over de uitruil van menskracht, afzetmarkt, inzet machines, middelen en geldstromen binnen het gebied, waarbij de definitie van ‘gebied’ kan verschillen voor uiteenlopende deelaspecten van deze uitruil.

Met nieuwe rollen en samenwerkingen voor overheid, burgers en marktpartijen

In systeem-B verandert de rol voor (decentrale) overheden burgers en marktpartijen - binnen nieuwe gebiedsverhoudingen - aansluitend bij Vitale Regio’s, de Omgevingswet en het Inter Bestuurlijk Programma. De rol en samenwerking van de partijen in systeem B gaat onder andere over:

- het zorgdragen voor de kwaliteit van het participatieve gebiedsproces
- het in gezamenlijkheid met lokale stakeholders ontwikkelen van nieuwe bestuurlijke verhoudingen
- het bevorderen van de ontwikkeling en ontsluiting van kennis (o.a. middels onderwijs en voorlichting)
- het ondersteunen van nieuwe gebiedsorganisatie-ontwikkeling
- het beschermen van nieuwe initiatieven binnen een geborgd stelsel van gebiedsafspraken

Kwartiermakers

Een ander/nieuw landbouwsysteem vraagt een multidisciplinaire aanpak waarbij nadrukkelijk ook kennis en ervaring van buiten de landbouw nodig is. We gaan daarom een groot aantal projecten onder de loep nemen waarin we elementen ‘zien’ van systeem-B. Dat moet leiden tot een ontwerp voor systeem B, pilots in de praktijk en een beeld van het transitieproces over 20 jaar. Tot 1 december 2020 zijn wij daarvoor graag de kwartiermakers.